

DOI: <https://doi.org/10.31318/2786-8877.6.2023.291426>

## **СИВОХІП В. С.**

Львівська національна музична академія імені М. В. Лисенка. Кандидат мистецтвознавства, доцент, заслужений діяч мистецтв України, народний артист України, доцент кафедри хорового та оперно-симфонічного диригування (Львів, Україна).

**Syvokhip, Volodymyr.** Mykola Lysenko Lviv National Music Academy. Candidate of Art Criticism (PhD), Associate Professor, Honored Artist of Ukraine, People's Artist of Ukraine, Professor at the Department of Choral and Orchestral Conducting (Lviv, Ukraine).

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9442-2962>

© Сивохіп В. С., 2023.

## **ЛЬВІВСЬКІ ТРАДИЦІЇ**

### **ЛИСЕНКОВИХ СВЯТКУВАНЬ: 1903–2022**

#### **LVIV TRADITIONS**

#### **OF HONORING MYKOLA LYSENKO: 1903–2022**

22 березня 2022 року Україна відзначила 180-річчя з нагоди уродин Миколи Віталійовича Лисенка, українського музичного класика. Усі основні музичні жанри, оперна, кантатно-ораторійна, камерно-вокальна, інструментально-симфонічна, фортепіанна і хорова (разом із духовною) галузі закарбовані в національній культурній спадщині як неоціненні приклади лисенкових першопочинань. Адже доробок видатного українця виявився зразком для майбутніх поколінь, утілюючи найвищу мистецьку якість і даючи поштовх новітнім досягненням.

Важлива також музично-громадська діяльність митця, багатогранність його постаті як педагога (що збудував підвалини української музичної освіти), виконавця й музикознавця. Як композитор вагому увагу він приділяв пошуку зв'язків та впровадженню фольклору у професійну музику, а як

громадський діяч — закликав усіх українців об'єднуватись: і Велику Україну, і Галичину. Усі ці віхи його життєвої активності присвячені рідному народові. Тому й утворюють вони разом цілісне й виняткове явище, знаковий внесок величного й простого Громадянина та Митця.

Відомо, що Львів став першим українським містом, що заклало традиції вшанування Лисенка ще за його життя. Уродини Майстра за масштабом події уподібнились Шевченковим дням ще з 1903 року, уперше за святкувань 35-річчя творчої діяльності композитора. Галичина, а зокрема й Львів гідно відзначили цю визначну подію для національної культури. Урочиста церемонія пройшла 7 та 8 грудня разом із самим ювіляром, якому двічі вдалось перетнути кордони різних імперій — Російської та Австро-Угорської.

Минуло менше 10 років, коли українці з іншого боку кордону дістались до Києва, щоб 7 листопада 1912 року в складі сотисячної юрби попрощатись з генієм Лисенком. Делегати з різних частин усієї України перетворили цю подію у справжній прояв вселюдської шани і вдячності. Труну музиканта, як велось ще в давню Козаччину, покрили червоною китайкою. Щоб уникнути конфіскації раритету, Остап Нижанківський, Філарет Колесса, Станіслав Людкевич (що були у складі львівської делегації) забрали її на зберігання у Львів, до Вищого музичного інституту, що пізніше отримав також ім'я Лисенка.

Уже після смерті композитора зал Міського театру зокрема приймав ряд культурних подій, присвячених йому. Вони відбувалися у Львові впродовж 1937 року. Надалі, у 1938–1939 роках, Рада Союзу Українських Професійних Музик у Львові зініціювала заснування й організацію святкувань сторіччя з уродин М. Лисенка.

Жодні геополітичні перипетії не стали на заваді у цьому. Починаючи з 22 березня 1942 року, ціла низка подій урочисто відбулася у Львові, що перебував у фашистській окупації. Митрополит Андрей Шептицький благословив проведення

таких заходів, як Святочна академія в залі Оперного Театру, Лисенківська виставка, Лисенківські радіо-концерти... Символічним етапом прославлених днів стало відновлення діяльності Вищого музичного інституту імені Миколи Лисенка (на той час — Державна музична школа), директором якої обрано Василя Барвінського.

Як своєрідна кульмінація лисенківських святкувань, період із 31 липня до 3 серпня 1942 року став часом проведення Першого крайового конкурсу хорів Галичини, який організував Інститут народної творчості. Його керівником виступив директор, отець Северин Сапрун, що вважався активним прихильником хорового співу. Учасниками Конкурсу стало понад 450 хорових колективів: цей захід поставив тріумфальну крапку в цій переможній сторінці української музичної культури.

Уже за часів Незалежності України місто Лева знову грандіозно приймало свято музики під егідою лисенківського духу: «Фестиваль Лисенка у Львові» до 150-річчя від дня народження музиканта-корифея (1–8 березня 1992). Церква Св. Миколая освятила ювілей, що відбулося вперше, а серед програм кількох днів Фестивалю можна було почути й рідко виконувану «Юнацьку симфонію» під редакцією Мирослава Скорика, кантати й уривки з опер, інструментальні твори й камерні солоспіви. Крім цього, відбулися прем'єри духовних хорових творів М. Лисенка. Силами театру імені Марії Заньковецької поставили оперу «Ноктюрн», а завдяки філармонії — дитячу оперу «Пан Коцький». Окремо зазначимо організацію силами Львівської Спільки композиторів науково-теоретичної конференції за участі провідних українських музикознавців та виставку «Лисенко і Галичина».

Цього ж року, 22 березня 2022, уже силами Львівської національної філармонії в центрі Львова (на Площі Ринок) урочисто вшанували 180-річчя Миколи Лисенка. Роль цього свята виявилась особливою. Нові обставини російсько-української війни вплинули на наш дух: ми продовжуємо боротися за нашу свободу, яку ворожі сусіди віками хочуть

поневолити та знищити. Разом із нами в цій боротьбі є ім'я Ювіляра — Миколи Лисенка. Під звучання його музики на концерті лунали й сирени, що сповіщали про те, що летять смертоносні ракети над волелюбними українськими містами. Цим Лисенковим ювілейним концертом Львівська національна філармонія започаткувала нову мистецьку серію концертів «Україна-2022. Музи не мовчать», що відбувається по сьогодні під час російської воєнної агресії. І цей перший концерт, що присвячений Миколі Лисенку з нагоди 180-річним ювілеєм, став символом нашої незламності. Настанови та досягнення Лисенка-Будителя не забуті. Їх ми пригадуємо на щодень, і — промовляємо безсмертними рядками з урочистої «Молитви за Україну», яку М. Лисенко написав для галичан 1885 року, а згодом ця молитва «Боже великий, єдиний, нам Україну храни» стала нашим духовним оберегом.